

Brüssel, 6.2.2023
COM(2023) 54 final

2023/0022 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

millega muudetakse nõukogu otsust (EL) 2019/1754 Euroopa Liidu ühinemise kohta päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Päritolunimetuste kaitset ja nende rahvusvahelist registreerimist käsitlev 1958. aasta Lissaboni kokkuleppega loodi eriliit tööstusomandi kaitse liidu raames, mis asutati Pariisis 20. märtsil 1883 allkirjastatud tööstusomandi kaitse konventsiooniga (edaspidi „Pariisi konventsioon“). Selle kokkuleppe osalised on kohustatud kaitsma oma territooriumil teiste kokkuleppeosaliste toodete päritolunimetusi, mida tunnustatakse ja kaitstakse päritolunimetustena päritoluriigis ning mis on registreeritud WIPO rahvusvahelises büroos, välja arvatud juhul, kui kokkuleppeosalised teatavad ühe aasta jooksul registreerimistaotluse esitamisest, et nad ei saa kaitset tagada.

Lissaboni kokkuleppe vaadati läbi aastatel 2009–2015. Eesmärk oli i) täiustada olemasolevat raamistikku; ii) lisada sätted, millega täpsustatakse, et Lissaboni süsteemi kohaldatakse ka geograafiliste tähiste suhtes; ning iii) võimaldada kokkuleppega ühineda valitsustevahelistel organisatsioonidel, nagu EL. WIPO diplomaatiline konverents toimus 11.–21. mail 2015 Genfis. 20. mail 2015 võeti konverentsil vastu päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsioon (edaspidi „Genfi redaktsioon“).

Komisjon esitas 27. juulil 2018 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 ja artikli 218 lõike 6 punkti a alusel ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga (dokument COM(2018) 350 final). Arvestades liidu ainupädevust selle akti üle läbirääkimiste pidamisel, oli ettepanekus sätestatud, et Genfi redaktsiooniga ühineb üksnes Euroopa Liit.

Nõukogu edastas 15. märtsil 2019 Euroopa Parlamendile nõukogu otsuse eelnõu, mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist Genfi redaktsiooniga ja millega lubatakse kõigil liikmesriikidel soovi korral koos Euroopa Liiduga selle aktiga ühineda. Parlament kiitis 16. aprillil 2019 otsuse eelnõu heaks.

Kuna komisjon seda eelnõu ei toetanud, võttis nõukogu 7. oktoobril 2019 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 293 lõikega 1 ühehäälselt vastu otsuse (EL) 2019/1754.

Otsuse (EL) 2019/1754 artiklis 3 on sätestatud:

„Liikmesriikidele, kes seda soovivad, antakse käesolevaga luba asjakohasel juhul koos [Euroopa Liiduga] liiduga Genfi redaktsioon liidu huvides ja [Euroopa Liidu] liidu ainupädevust täielikult austades ratifitseerida või sellega ühineda.“

Nimetatud otsuse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Vastavalt ELi lepingu artikli 17 lõikele 1 esindab eriliidus [Euroopa Liitu] liitu ning liikmesriike, kes vastavalt käesoleva otsuse artiklile 3 Genfi redaktsiooni ratifitseerivad või sellega ühinevad, komisjon. [Euroopa Liit] liit vastutab selle tagamise eest, et liit ja need liikmesriigid, kes vastavalt käesoleva otsuse artiklile 3 Genfi redaktsiooni ratifitseerivad või sellega ühinevad, kasutavad oma õigusi ja täidavad oma kohustusi.“

Nõukogu istungi protokollis kantud avalduses otsuse vastuvõtmise kohta oli komisjon ühelt poolt vastu sellele, et kõigile liikmesriikidele, kes seda soovivad, antakse luba Genfi redaktsiooni ratifitseerimiseks või sellega ühinemiseks koos liiduga, ning märkis teiselt poolt,

et ta oleks valmis nõustuma sellega, et seitsmele liikmesriigile, kes olid juba pikka aega olnud Lissaboni kokkuleppe osalised ja kellel olid selle lepingu alusel registreeritud ulatuslikud intellektuaalomandi õigused, võib anda loa Genfi redaktsiooniga ühinemiseks liidu huvides.

Euroopa Liit andis Genfi redaktsiooniga ühinemise kirja hoiule 26. novembril 2019, viies liikmete arvu jõustumiseks vajaliku viieni. Genfi redaktsioon jõustus kolm kuud hiljem, 26. veebruaril 2020.

Komisjon esitas 17. jaanuaril 2020 ELi toimimise lepingu artikli 263 alusel hagi otsuse (EL) 2019/1754 osaliseks tühistamiseks. Komisjon vaidlustas nõukogu otsuse Euroopa Kohtus, põhjendades seda peamiselt väitega, et nõukogu oli rikkunud volituste andmise põhimõtet ja komisjoni algatusõigust. Kuigi komisjon palus Euroopa Kohtul tühistada otsus (EL) 2019/1754 osas, milles lubatakse kõigil liikmesriikidel Genfi redaktsiooniga ühineda, palus ta Euroopa Kohtul säilitada vaidlusaluse otsuse toime seitsme liikmesriigi suhtes, kes olid juba Lissaboni kokkuleppe osalised. Komisjoni sõnul oleks need liikmesriigid vastasel juhul kaotanud Lissaboni kokkuleppe alusel juba nende nimele registreeritud päritolunimetustega seotud eelisõigused.

Euroopa Kohus tegi otsuse 22. novembril 2022. Euroopa Kohus järgis sisuliselt komisjoni argumente ja kohtujuristi 19. mai 2022. aasta ettepanekut. Euroopa Kohus leidis sisulistes küsimustes eeskätt, et Lissaboni kokkuleppe alusel registreeritud päritolunimetuste kaitse vanemuse ja järjepidevuse säilitamine seitsmes liikmesriigis, kes on juba selle lepingu osalised, on eelkõige vajalik vastavalt ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud liidu ja liikmesriikide vahelise lojaalse koostöö põhimõttele, et kaitsta riigisisestest registreeringutest tulenevaid omandatud õigusi.

Euroopa Kohus tühistas 7. oktoobri 2019. aasta otsuse (EL) 2019/1754 (Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga) artikli 3 ja artikli 4 osas, milles see sisaldab viiteid liikmesriikidele.

Euroopa Kohus sedastas, et otsuse (EL) 2019/1754 tühistatud osade toime tuleb säilitada ainult osas, milles see puudutab liikmesriike, kes on kõnealuse kohtuotsuse kuulutamise kuupäevaks juba kasutanud selle otsuse artiklis 3 ette nähtud luba Genfi redaktsioon ratifitseerida või sellega ühineda koos liiduga, kuni ajani, mil mõistliku aja jooksul, mis ei ületa kuut kuud alates sellest kuupäevast, jõustub nõukogu uus otsus.

Seepärast on kuue kuu jooksul vaja vastu võtta otsuse (EL) 2019/1754 muudatused, et liikmesriigid, kes on Lissaboni kokkuleppe osalised, saaksid ühineda ka Genfi redaktsiooniga, tagamaks et Lissaboni kokkuleppe alusel juba nende nimele registreeritud päritolunimetustega seotud eelisõigused säiliks.

Käesolevas ettepanekus on esitatud need muudatusettepanekud.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Põllumajandustoodete osas on EL kehtestanud ühtse ja ammendava süsteemi geograafilise tähise kaitseks: veinid (1970), piiritusjoogid (1989), aromatiseeritud veinid (1991) ning muud põllumajandustooted ja toiduained (1992). Nende süsteemide kaudu saavad neisse kuuluvate

toodete kaitstud nimetused ühtse taotlusmenetluse alusel kaugeleulatuva kaitse kogu ELis. Peamised sätted veini kohta on praegu sätestatud 17. detsembri 2013. aasta määruses (EL) nr 1308/2013, piiritusjookide kohta 17. aprilli 2019. aasta määruses (EL) 2019/787 ning põllumajandustoodete, toidu ja aromatiseeritud veinide kohta 21. novembri 2012. aasta määruses (EL) nr 1151/2012.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on kooskõlas ELi üldise poliitikaga toetada ja tugevdada geograafiliste tähiste kaitset kahepoolsete, piirkondlike ja mitmepoolsete lepingutega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Võttes arvesse aluslepingu eset, peaks nõukogu otsus põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 207 ja artikli 218 lõike 6 punkti a alapunktil v.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõike 3 kohaselt ei kohaldata subsidiaarsuse põhimõtet valdkondades, mis kuuluvad ELi ainupädevusse.

- **Proportsionaalsus**

Muudatusettepanekud on vajalikud selleks, et säilitada Lissaboni kokkuleppe alusel registreeritud päritolunimetuste kaitse vanemus ja järjepidevus seitsmes liikmesriigis, kes on juba selle kokkuleppe osalised, vastavalt ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud liidu ja liikmesriikide vahelise lojaalse koostöö põhimõttele, et kaitsta riigisisestest registreeringutest tulenevaid omandatud õigusi.

- **Vahendi valik**

Nõukogu otsus, millega muudetakse nõukogu otsust (EL) 2019/1754, on sobiv õiguslik vahend, võttes arvesse Genfi redaktsiooni artiklit 28 (kõnealuse redaktsiooni osaliseks saamine). Võttes arvesse aluslepingu eset, peaks nõukogu otsus põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 207 ja artikli 218 lõikel 6.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

ELi tegevuskava päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga ühinemisel avaldati 21. detsembril 2017, sidusrühmad said märkusi esitada kuni 18. jaanuarini 2018. Laekus kaheksa märkust.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

- **Mõjuhinnang**

Parema õigusloome suunistes on selgitatud, et mõju hindamine tuleks teha üksnes juhul, kui see on vajalik, andes hinnangut konkreetsete juhtumite põhjal. Põhimõtteliselt ei ole mõjuhinnang vajalik, kui komisjonil on vähe valikuvõimalusi või puuduvad need üldse. Nii on see käesoleval juhul, kuna Euroopa Kohtu 22. novembri 2022. aasta otsus nõuab kiiret tegutsemist, et võtta vastu nõukogu otsus, millega muudetakse nõukogu otsust (EL) 2019/1754, millega kaitstakse asjaomaste liikmesriikide õigusi.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Liidu ühinemine Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga aitab järgida Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõiget 2, kus on sätestatud, et intellektuaalomandit kaitstakse.

4. MÕJU EELARVELE

Ei kohaldata.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ei kohaldata.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

millega muudetakse nõukogu otsust (EL) 2019/1754 Euroopa Liidu ühinemise kohta päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 207 koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Päritolunimetuste kaitset ja nende rahvusvahelist registreerimist käsitlev 31. oktoobri 1958. aasta Lissaboni kokkulepe on leping, mida haldab Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO). Lissaboni kokkuleppega luuakse tööstusomandi kaitse liidu raames spetsiaalne liit (edaspidi „eriliit“). See on avatud tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni osalistele. Kokkuleppe osalised on kohustatud kaitsma oma territooriumil teiste kokkuleppeosaliste toodete päritolunimetusi, mida tunnustatakse ja kaitstakse päritolunimetustena päritoluriigis ning mis on registreeritud WIPO rahvusvahelises büroos, välja arvatud juhul, kui kokkuleppeosalised teatavad ühe aasta jooksul registreerimistaotluse esitamisest, et nad ei saa kaitset tagada.
- (2) Lissaboni kokkuleppe osalised on seitse liikmesriiki: Bulgaaria, Itaalia, Portugal, Prantsusmaa, Slovakkia, Tšehhi ja Ungari. Liit ise ei ole Lissaboni kokkuleppe osaline, kuna kokkuleppe kohaselt saavad sellega ühineda ainult riigid.
- (3) Pärast Lissaboni kokkuleppe läbivaatamist võttis WIPO diplomaatiline konverents 20. mail 2015 vastu päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooni (edaspidi „Genfi redaktsioon“). Genfi redaktsiooniga laiendatakse päritolunimetuste kaitset kõigile geograafilistele tähistele ja võimaldatakse valitsustevahelistel organisatsioonidel saada kokkuleppe osalisteks.
- (4) Euroopa Kohus leidis 25. oktoobri 2017. aasta otsuses,¹ et Genfi redaktsiooni üle peetavad läbirääkimised kuuluvad Euroopa Liidule ELi toimimise lepingu artikli 3 lõikega 1 ELi toimimise lepingu artikli 207 lõikes 1 osutatud ühise kaubanduspoliitika valdkonnas antud ainupädevusse.
- (5) Komisjon esitas 27. juulil 2018 ettepaneku võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga² Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 ja artikli 218 lõike 6 punkti a alusel. Võttes arvesse liidu ainupädevust selle akti üle läbirääkimiste pidamisel, oli ettepanekus ette nähtud, et aktiga ühineb üksnes liit.

¹ Kohtuotsus, 25.10.2017, komisjon vs. nõukogu (Lissaboni kokkuleppe uuesti läbi vaadatud redaktsioon), C-389/15, EU:C:2017:798.

² COM(2018) 350 final

- (6) Nõukogu võttis 7. oktoobril 2019 ühehäälselt vastu otsuse (EL) 2019/1754³ Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 293 lõikele 1. Kõnealuse otsuse artiklis 3 on sätestatud, et liikmesriikidele, kes seda soovivad, antakse luba koos liiduga Genfi redaktsioon ratifitseerida või sellega ühineda. Otsuse artikli 4 kohaselt esindab komisjon eriliidus liitu ning liikmesriike, kes Genfi redaktsiooni ratifitseerivad või sellega ühinevad, vastavalt ELi lepingu artikli 17 lõikele 1. Artiklis 4 on veel sätestatud, et liit vastutab selle tagamise eest, et liit ja need liikmesriigid, kes Genfi redaktsiooni ratifitseerivad või sellega ühinevad, kasutavad oma õigusi ja täidavad oma kohustusi.
- (7) Nõukogu istungi protokollis kantud avalduses otsuse (EL) 2019/1754 vastuvõtmise kohta oli komisjon vastu sellele, et kõigile liikmesriikidele, kes seda soovivad, antakse luba Genfi redaktsiooni ratifitseerimiseks või sellega ühinemiseks. Komisjon märkis siiski, et ta oleks valmis nõustuma sellega, et seitsmele liikmesriigile, kes olid juba Lissaboni kokkuleppe osalised ja kellel olid selle lepingu alusel registreeritud ulatuslikud intellektuaalomandi õigused, võib anda loa Genfi redaktsiooniga ühinemiseks liidu huvides.
- (8) Genfi redaktsioon jõustus 26. veebruaril 2020 ehk kolm kuud pärast seda, kui liit oli oma ühinemiskirja hoiule andnud, viies liikmete arvu jõustumiseks vajaliku viieni.
- (9) Komisjon esitas 17. jaanuaril 2020 ELi toimimise lepingu artikli 263 alusel hagi otsuse (EL) 2019/1754 osaliseks tühistamiseks. Komisjon vaidlustas nõukogu otsuse Euroopa Kohtus, põhjendades seda peamiselt väitega, et nõukogu oli rikkunud volituste andmise põhimõtet ja komisjoni algatusõigust, ning teise võimalusena, et rikutud oli ELi toimimise lepingu artikli 2 lõiget 1 ja artiklit 207.
- (10) Kuigi komisjon palus Euroopa Kohtul tühistada otsus (EL) 2019/1754 osas, milles lubatakse kõigil liikmesriikidel Genfi redaktsiooniga ühineda, palus ta Euroopa Kohtul säilitada vaidlusaluse otsuse toime seitsme liikmesriigi suhtes, kes olid juba Lissaboni kokkuleppe osalised. Liidu huvidega oleks vastuolus see, kui kaotataks eelisõigused, mis on seotud nende liikmesriikide poolt Lissaboni kokkuleppe alusel juba registreeritud päritolunimetustega.
- (11) Euroopa Kohus tegi otsuse 22. novembril 2022⁴. Euroopa Kohus tühistas otsuse (EL) 2019/1754 (Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga) artikli 3 ja artikli 4 osas, milles see sisaldab viiteid liikmesriikidele.
- (12) Euroopa Kohtu otsuses tunnistatakse siiski ka vajadust säilitada Lissaboni kokkuleppe alusel registreeritud päritolunimetuste kaitse vanemus ja järjepidevus seitsmes liikmesriigis, kes on juba selle kokkuleppe osalised. Seega otsustas Euroopa Kohus, et otsuse (EL) 2019/1754 tühistatud osade toime tuleb säilitada ainult osas, milles see puudutab liikmesriike, kes on juba kasutanud luba Genfi redaktsioon ratifitseerida või sellega ühineda, kuni ajani, mil mõistliku aja jooksul, mis ei ületa kuut kuud alates sellest kuupäevast, jõustub nõukogu uus otsus.
- (13) Võttes arvesse liidu ainupädevust ja tema võimalust Genfi redaktsiooniga ühineda, võib liikmesriikidele anda loa koos liiduga Genfi redaktsiooniga ühineda üksnes rangelt põhjendatud ja erandlikel asjaoludel, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud ja liidu huvides, ning ühinemine peab jääma funktsionaalselt piiratuks.

---

³ Nõukogu 7. oktoobri 2019. aasta otsus 2019/1754 Euroopa Liidu ühinemise kohta Genfi redaktsiooniga (ELT L 271, 24.10.2019, lk 12).

⁴ Kohtuotsus, 22.11.2022, komisjon vs. nõukogu, C-24/20, ECLI:EU:C:2022:911.

- (14) Määruse (EL) 2019/1753⁵ artikliga 11 on ette nähtud üleminekusätted seoses Lissaboni kokkuleppe alusel juba registreeritud liikmesriikidest pärit päritolunimetustega. Nende sätete alusel teatasid seitse Lissaboni kokkuleppe osalisest liikmesriiki komisjonile 14. novembriks 2022 oma otsusest taotleda Lissaboni kokkuleppe alusel juba registreeritud päritolunimetuste rahvusvahelist registreerimist Genfi redaktsiooni alusel.
- (15) Seepärast on asjakohane muuta otsust (EL) 2019/1754, et lubada seitsmel liikmesriigil, kes olid enne Genfi redaktsiooni jõustumist Lissaboni kokkuleppe osalised, Genfi redaktsioon liidu ainupädevust täielikult austades ratifitseerida või sellega ühineda, rangelt sellises ulatuses, mis on vajalik, et säilitada liidu huvides eelisõigused, mis on seotud nende liikmesriikide poolt Lissaboni kokkuleppe alusel juba registreeritud päritolunimetustega.
- (16) Otsust (EL) 2019/1754 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Nõukogu otsuse (EL) 2019/1754 muudatused

Otsust (EL) 2019/1754 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriikidele, kes olid 26. veebruaril 2020 Lissaboni kokkuleppe osalised⁶, antakse luba Genfi redaktsioon liidu ainupädevust täielikult austades ratifitseerida või sellega ühineda, rangelt sellises ulatuses, mis on vajalik, et säilitada liidu huvides eelisõigused, mis on seotud nende liikmesriikide poolt Lissaboni kokkuleppe alusel juba registreeritud päritolunimetustega, ning täita määruse (EL) 2019/1753 artiklis 11 sätestatud kohustusi.“;

- (2) Artikli 4 lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Vastavalt ELi lepingu artikli 17 lõikele 1 esindab eriliidus liitu ning liikmesriike, kes vastavalt käesoleva otsuse artiklile 3 Genfi redaktsiooni ratifitseerivad või sellega ühinevad, komisjon. Liit vastutab selle tagamise eest, et liit kasutab käesoleva otsuse artiklist 3 tulenevaid õigusi ja täidab endale sellest artiklist tulenevad kohustused.“

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta määrus (EL) 2019/1753 liidu tegevuse kohta pärast liidu ühinemist päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga (ELT L 271, 24.10.2019, lk 1).

⁶ Bulgaaria, Itaalia, Portugal, Prantsusmaa, Slovakkia, Tšehhi ja Ungari.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*